

BEATI RABANI MAURI

FULDENSIS ABBATIS ET MOGUNTINI ARCHIEPISCOPI

OPUSCULUM DE PASSIONE DOMINI.

(Pez., Anecd., tom. II, part. II, pag. 8.)

CAPUT PRIMUM.

Si vis ad vitam ingredi per Jesum, qui est via et ostium : si vis edere de ligno vitæ, et gustare manna absconditum, non te deterreat, nec tibi vilescat, quod undique invenis difficilem et vilem accessum. Spinæ habet in capite, in manibus et pedibus clavos, lanceam in latere, flagella in brachiis, et totus laceratus in corpore, et quasi leprosus turpis ad videndum, et gravis ad sequendum. Sed cave ne nucem abjicias propter amarum corticem : quia quanto exterius amarior videtur, tanto intus quandoque invenies nucleum dulciorem. Ut ergo aliquatenus possis comprehendere cum omnibus sanctis quæ sit longitudo, latitudo, sublimitas et profundum mysterii sanctæ crucis, et Dominicæ passionis, quod abscondit Deus a sapientibus et prudentibus mundi, et revelat parvulis, intellige pondus verborum quæ dicuntur : quia, Deo cooperante, præparant animam ad habendam devotionem in oratione, et consolationem in tribulatione, et revelationem in contemplatione ; et scias non solum quæ a Deo data sunt nobis, sed etiam ipsum qui datus est nobis.

In meditatione ista exardescet ignis, si hæc etiam juxta litteram simpliciter mediteris. Hic igitur diligenter agnosce vultum Creatoris et Redemptoris tui, et respice in faciem Christi tui, et toto cordis et corporis intuitu, toto intellectu et affectu, et valde humiliato spiritu sic attende istam imaginem, quasi Christum in cruce præsentialiter morientem, et cogita in corde tuo cujus imago et superscriptio hæc : quia Deus est et homo.

CAPUT II.

Considera primo, si potes, et quantum potes, quanta sit interior longitudo claritatis in Divinitate, quæ sic in eo tot annis latuit, attingens a fine usque ad finem, non habens principium neque finem, in qua Deus Pater elegit nos in Christo ante mundi constitutionem. Quanta etiam exterior longitudo ejusdem in humanitate, in qua tam diu tot et tanta sustinuit, in toto corpore et tanto tempore, a planta pedis usque ad verticem, ab incarnatione usque ad resurrectionem. Considera non solum longitudinem, sed etiam latitudinem charitatis : quia nos non solum perpetua, sed etiam nimia charitate dilexit, ita quod Deus nullo indigens, qui omnia propter se fecit, et omnia homini subjecit, postquam homo cuncta peccando perdidit, Deus eum perdere noluit,

A sed legislatorem super eum constituit, et per prophetas diligenter instruens, et tandem personaliter ipse veniens, imo se nobis misericorditer ostendens, et nostræ carnis vilitatem humiliter induens, post exempla perfectissimæ sanctitatis, post verba scientiæ salutaris, post miracula potentiæ singularis, omnibus benefaciens, pro omnibus mala patiens, ne morte æterna moreremur.

Sic mori voluit expansis manibus, omnes amplexans, omnes ad se vocat, nullum respuit, inclinato capite inimicis suis osculum pacis offerens, injuriam suam omnino dissimulans, imo pro illa satisfaciens, perforato undique corpore, et aperto latere corpus et sanguinem suum, cor et animam, imo totum Deum et hominem, et cum ipso vitam et inspirationem et omnia nobis et singulis largissime tribuit, et pro malis tot bona retribuit et tot mala sustinuit.

CAPUT III.

Attende et vide quanta fuit dilectio, quam stupenda dilectio, quod pro homine Deus homo fieri voluit, et ut homines exaltaret, etiam seipsum Altissimus humiliavit. Itaque sicut homo pudorem, laborem et dolorem abhorret et fugit, ita Deus pro homine hæc elegit et tenuit, quando postposito gaudio sustinuit crucem, confusionem et improperium.

Vide ergo et considera quam alta profunditas charitatis, quam Dei Sapiëntia sic sibi univit, quod non solum longa et lata, sed etiam alta et profunda fuit in eo charitas, qualem Deum decuit exhibere et hominem oportuit invenire. Vide quanta sublimitas illa et gloriosa majestas unde venit, quam profunda et vilis humilitas quo descendit. A summo cælo in inferiores partes terræ, a throno gloriæ in locum miserix, a deliciis angelorum ad omnes molestias hominum, de sinu Patris in uterum pauperulæ matris, de angustia uteri virginalis in vile stabulum asini et bovis, et post in Ægyptum timore Herodis, inde in patria sine honore manens, tot blasphemias, tot contumelias, tot injurias, tot insidias humiliter sustinens. In medio discipulorum quasi servus servorum servivit usque ad purgationem peccatorum et ablu­tionem pedum, etiam Judæ traditoris, qui nec tali obsequio, nec dulci convivio, nec suavi colloquio placari potuit, nec osculo pacis, quin eum pro vili pretio ad mortem venderet inimicis, mortem autem crucis. Ubi tantum se exinanivit, quod de patibulo latronum descendit, corpus in sepulcrum et spiritus

in infernum, simul in unum dives et pauper, vivus A et mortuus, exaltatus et humiliatus, sublimis super vertices angelorum, humilis sub pedibus peccatorum, reputatus vilis et debilis peccator, insanus, et novissimus virorum.

CAPUT IV.

Cogita quantus ei fuit labor corporis, in quo tam pauper fuerat a nativitate sua, jejunando, vigilando, discurrendo, prædicando, et in fine præ angustia mortis imminens in agonia proluxæ orationis usque ad sudorem sanguineum. Fraudulenter captum, tam indecenter ligatum, et per noctem de domo in domum tam turpiter fustigatum, coram pontificibus et magnatibus sputis illitum et alapis cæsum, mane ad domum Pilati ductum, quasi reum mortis justitiæ sæculari expositum; dehinc Herodi præsentatum, et ab illo et exercitu ejus pro fatuo reputatum, et iterum a Pilato quasi regem stultorum derisum, et quasi malefactorem [asperis] verbis et verberibus affectum, coram tot Judæis et gentibus tam viliter accusatum, tam graviter flagellatum, sine causa judicatum, portare crucem coactum quasi latronem et homicidam, justum pro injustis et iniquis, et eum iniquis non exsilio, non carcere, non pedis aut manus amissione, sed morte, et morte turpissima, condemnatum, et levatum coram amicis et inimicis, in festo excellenti, in loco eminenti, inter brachia vilissimæ crucis, manibus et pedibus sic extensis, clavis ferreis perforari, sic pendentem ab omnibus derideri. Ibi aures ejus inimicorum blasphemias audiebant, oculi ridentes et insultantes videbant, nares fetorem sentire poterant, et ori sitienti potum mortiferum offerebant, qui (ut ait Hieronymus super Isaiam) jam pilos barbæ ejus evulserant.

CAPUT V.

Aspice litteras coronæ, id est puncturas quas in circuitu capitis sibi corona impressit, et totum vultum ejus absconditum et despectum, sputis et colaphis deturpatum, et spinarum aculeis cruentatum; tot orpus ejus litteris nigris et rubeis plenum, quot flagellatum plagis; lividum et guttis sanguineis respersum: ipsum denique decus angelorum, et speciosum forma præ filiis hominum turpius tractari quam leprosum, crudelius quam aliquem sceleratum.

Inter hæc attende quantus ei erat pudor mundi tot gentes in eo scandalizari: quantus pudor tanto et tali Domino, Regi regum, a tam paucis famulis in tanto articulo derelinqui: quem omnes fugerant præ timore, et latitabant præ pavore, et lugebant præ dolore: in tanta solemnitate, in propria civitate, ubi paulo ante tam magnifice fuit honoratus: quando alii honestius vestiebantur, coram cunctis tam turpiter et totiens denudari, tot opprobriis et derisionibus agitari. Quam parva veste pudor naturæ in illo tegitur, qui Dominus cæli et terræ et splendor gloriæ, cujus pulchritudinem et fulgorem sol et luna mirantur, et ne quis tantum dedecus videat, compassione mirabili sparsis ubique tenebris terra obscuratur.

Sed ad cumulum pudoris prospice in tabula pagine multitudinem litterarum, quasi innumerabilem populum Judæorum et gentilium ad tale spectaculum circa crucem astantium: ubi centurio cum militibus et armigeris suis, pontifices et pharisæi, seniores cum clericis legis et ministris suis quasi potestate et auctoritate erant subter brachia crucis, et totus populus non solum tantæ civitatis, sed etiam collectus de regionibus multis sine compassione stabant ante faciem Domini morientis. Et milites vestem ejus invicem ludendo dividebant. Pontifices et pharisæi, qui alios docere debuerant, ludentes ad alterutrum cum scribis miracula optima quæ fecerat, et verba dulcissima quæ dicebat, quantum poterant, deridebant, et latrones blasphemantes coram eo B pendebant.

CAPUT VI.

Stabant etiam omnes noti ejus a longe, et juxta crucem mater ejus, et alix multe: et quanto plures erant inimici, et pauciores amici, tanto eam amplius confundebant. Sed quantus erat ei dolor cordis, tam diu tantam in seipso sustinere amaritudinem mortis, cum non minus urgeret eam dolor amicorum astantium, et maxime suæ matris? Quomodo stare poterat talis mater talis filii, videns eum ita mori? Nonne habebat cor matris viscera pietatis? Quid cogitabat mater misericordix, quæ sentiebat universa, quæ filium suum sustinere videbat? Quomodo portare poterat præcuram mortis illius, cum multi post tot annos sustinere non possint etiam memoriam passionis? Ubi est mater quæ posset videre et sustinere filium suum pendentem in patibulo, etiamsi filius meruisset? Nonne matres ita filios diligunt, quod etiam durum verbum contra illos audire non possint? Quomodo igitur mater Domini stabat, et non magis centies palmata vel mortua corruerat? Quid faciebat, quomodo stare poterat, et tacere, ubi omnes ad invicem, et ipsum loqui filium toties audiebat? Quomodo non currebat ad crucem clamans et ejulans, et filium ejus ab eis discerpeus, vel saltem eum sibi reddi cum lacrymis postulans? Quomodo sorores suas, et Mariam Magdalenam, et alias ad fletum et ad plañctum clamore et lacrymis non coquebat?

Si Maria Magdalena tertia die postea stabat ad monumentum foris plorans tam diu mortuum, ita quod nec ab angelis poterat consolari: quomodo non ploraret videns illum ita mori, qui sibi peccata sua tam benigne dimiserat, qui fratrem suum Lazarum paulo ante suscitaverat, et pro cujus amore omnia reliquerat? Multo fortius et amarius plorare et plañgere debuerant sorores matris Domini, et pro passione sui nepotis, et pro compassione sororis. Quis ergo dubitat quin mater in infinitam plus pro filio doleret?

CAPUT VII.

Sed quidquid erat ei causa doloris et mæroris, virtute Dei totum in seipsa strictissime continebat, et intus corporaliter torquebatur: et quanto minus

clamare audebat, ne patientiam perderet, et morientem filium commoriens plus gravaret, tanto acriores in corde discissiones viscerum sentiebat.

Sed quando vidit quod sic male tractatus Deum Patrem pro illis [oraret] et etiam quia nesciebant quid facerent excusaret, quomodo non dixit ei: Fili dilectissime et dulcissime, cur hoc dicis? Illi te crucifigunt, derident et maledicunt, et tu e contrario benedicis? Quomodo nesciunt quid faciunt, quibus nihil mali fecisti? Et quid dicere potuit, quando moriens eam ad custodiendum puero commendavit? Quæ fuit ista consolatio dolentissimæ matris in morte dilectissimi filii: Accipe filium Zebedæi pro Filio Dei? Quid poterat dicere mater filio, et filius matri, si tunc possent ad invicem diu loqui? Et quomodo tandem videre potuit gladium venientem, quem tot annis a prophetia Simeonis per dies singulos expectavit, qui tunc per latus filii materna viscera penetravit? Quomodo tunc poterat eam sustinere Joannes, ne caderet, cum ipse sine maximo dolore non esset?

Videbat etiam Dominus ad augmentum doloris sui tam viliter et inutiliter effusum talem sanguinem, quia sic in vanum laboravit, quod vix tunc unum latronem acquisivit, et unum apostolum perdidit. Videbat iterum tunc in presentibus et futuris generalem ingratitude, quod etiam a Christianis tanquam mortuus dandus erat oblivioni: quia paucissimi sunt qui ei de tanto beneficio gratias agant, etiam dum crucifixum vident dicendo: *Gloria, laus et honor tibi sit, Rex Christe Redemptor*. Videbat etiam Dominus presentium et futurorum pessimam vicissitudinem ab his qui oderunt eum gratis, et retribuunt mala pro bonis: quia si pati posset, adhuc pejora pateretur a malis Christianis quam tunc a Judæis: quia super dolorem vulnerum ejus addentes prævaricationem, plagas ejus quotidie renovant, et iterum crucifigunt, et ostentat habent.

CAPUT VIII.

Multum dolere poterat modernos providens, quos et Apostolus flebat, inimicos crucis Christi, ingratos tantis beneficiis, occupatos carnis deliciis, gloriantes in vasis, inhiantes mundanis: quibus non sufficit quod in interitum vadunt, sed persequendo bonos eos derident, vituperant et contemnunt, imo et spoliant et occidunt, sicut fecerunt Domino milites regis, et clerici legis et populus consentiens eis, de quibus dicitur in Malachia: *Vos me crucifigitis, gens, tota die*.

Nec minus displicent multi mali, qui multa mala fecerunt, et mala inferunt, et Deum blasphemant, et

murmurant in adversis, sicut latro pendens a sinistris. Pauci vero pro peccatis suis mala patienter sufferunt, et salvantur, ut latro pendens a dextris. Paucissimi etiam ad modum sanctorum feminarum passioni Christi veraciter compatiuntur.

Et tamen non sic impii satiati sunt poenis ejus, sed inaudita rabie in mortuum sævientes latus ejus lancea transfixerunt. Et cum tenebræ fierent, et velum templi caderet, cum patre scinderentur et terra tremere, cum sepulcra paterent, et latro confiteretur, et centurio justum Dei Filium glorificaret, Judæi perfidi nec credere nec compati voluerunt, sed seductorem vocaverunt, et ad delendum nomen et memoriam sepultum custodierunt, et furto sublatum a discipulis edixerunt.

CAPUT IA

O anima, ista pensa et recogita, quam angusta et aspera via est quæ ducit ad vitam, et quanta oportuit eum pati ut intraret in gloriam suam. Si suam gloriam sic emit, quis eam omnino gratis habebit? Denique si ista te non movent, considera quod Pater tuus est cœlestis, et frater etiam carnalis, et amicus fidelis, et beneficus, utilis, ita quod etiam pro te damnato antequam sic moreretur, pro reatu tuo grandi et multiplici sic punitur in omnibus membris suis, ut propitiaretur omnibus iniquitatibus tuis: sic sustinet plagas multas, ut sanet omnes infirmitates tuas: sic redemit de interitu vitam tuam vilem, inutilem, abominabilem, damnabilem redemptione tam pretiosa, tam copiosa, tam gratiosa, tam gloriosa Deitate. Sic destruit reatum peccati et inferni per talem interitum corporis sui. Sic coronavit caput spinis, ut coronaret te in misericordia et miserationibus: ita repleta est malis anima ejus, et nullum mundi habuit bonum, ut repleat in bonis desiderium tuum. Sic moritur in cruce caro sua, ut renovetur ut aquilæ juvenus tua.

Et tu in his omnibus insensatus, induratus et ingratus hæc vides, et rides, serve nequam et degenerans, qui sine pudore et sine dolore vides coram te patibulum et suspensum in eo Patrem tuum. Nec advertis, miser et miserabilis, quo judicio et supplicio dignus es condemnari, qui corpus ejus sic pendens in patibulo toties sagitta vel lancea transfixisti, quoties mortaliter peccasti: nec sufficiebat tibi animam tuam non reddere Redemptori tuo, sed etiam ei alias abstulisti. Roga ergo ut sit tibi Deus misericors et propitius, et convertere in toto corde ad ipsum: qui vivit in sæcula sæculorum

